

Exploitatie Guideline

Aanvankelijk vond de notaris het maar vreemd dat we een stichting wilden oprichten voor onze galerie. In zijn perceptie was een galerie een middel om inkomen te genereren en lag de eenmanszaak, firma of maatschap meer voor de hand. "Nee", zei ik, "we willen een podium scheppen voor incurante kunst en kunstenaars, die elders niet aan de bak komen. Verkoop van kunst sluiten we weliswaar niet uit, maar dat is niet het primaire doel." En dat was ook zo, want ieder van ons had een baan; we hoefden met de galerie helemaal geen inkomen te genereren. "Dat houdt wel in", zei de notaris, "dat eventuele inkomsten moeten worden aangewend voor het doel van de stichting."

Dat hadden we ook al voorzien. Als een expositie van een kunstenaar al een batig saldo zou opleveren, moest daarmee het tekort van een andere expositie gedekt worden. En per saldo zouden exposities nooit kostendekkend zijn. Daarom was de gemeentelijke 'waarderingssubsidie' van belang, alsook de donaties vanuit vrienden en kennissenkring. En dat laatste kon je juist weer krijgen vanwege het ideële karakter van de galerie.

Die gemeentelijke waarderingssubsidie was overigens wel bijzonder. Niet alleen vanwege de eenvoudige wijze van verkrijgen en verantwoorden (zie Juridische Guideline). Maar ook omdat zowel commerciële galeries (inkomensvormend) als ideële ervoor in aanmerking kwamen. De gemeente erkende dat de aanwezigheid van meerdere galeries, waarvan vele moeite hadden om het hoofd boven water te houden, een duidelijk lokaal (maatschappelijk) nut diende.

In deze 'guideline' gaan we in op enkele zaken rond de exploitatie van Associaties van Baat & Nut. Onder 'Productie van baat & nut' gaan we in op de (financiële) bronnen die worden ingezet. Daarna komen enkele financiële kwesties rond fiscus en deelname van uitkeringsgerechtigden aan de orde. Noodgedwongen in wat algemene termen, omdat de regelingen voortdurend onderhevig zijn aan wijzigingen.

1. Productie van baat & nut

Alle Associaties van Baat & Nut 'produceren' iets voor hun omgeving, het nut. Het kan om redelijk ongrijpbare zaken gaan, zoals 'imago van een etnische groep' (TANS), of 'integratie van moslims in de Nederlandse samenleving' (Islam en Burgerschap). Het kan ook gaan om heel concrete producten en diensten, zoals fiets-/kerkepaden in Zieuwent, distributie van maaltijden voor ouderen in Hellevoetsluis of buurtbusvervoer in Zijpe-Harenkarspel.

Baat, het eigenbelang, neemt enerzijds de vorm aan van makkelijk in geld waardeerbare zaken, zoals kostenbesparing (betaalbare huur, goedkope kinderopvang, etc) of een (gedeeltelijk) inkomen. Anderzijds gaat het om al die immateriële zaken die met name vrijwilligers ertoe aanzetten om actief te worden. Bijvoorbeeld: gewenste sociale contacten, iets om handen hebben, erkenning krijgen, opdoen van vaardigheden, persoonlijke ontplooiing, netwerkverbreding, opvattingen kunnen uitdragen, etc.

Verhouding tussen baat & nut

De baat (het eigenbelang) tegenover het nut (het algemeen belang) is moeilijk af te bakenen; doorgaans overlapt het elkaar. De deelauto is voor de gebruiker een goedkope manier van autorijden, voor de samenleving mogelijk¹ een milieuwinst. De woonwerk accommodatie strekt de bewoner tot persoonlijk voordeel, de woningbouwcorporatie ziet het als wenselijke aanbodverbreding voor (jongeren)huisvesting.

1) Bekend dilemma is: dient de deelauto als laagdrempelige instap voor niet-autobezitters, of doet een autobezitter bij toetreding afstand van de eigen auto.

En de mate waarin de baat aanwezig is ten opzichte van het nut verschilt ook sterk.

De eigenbaat van de vrijwilligers bij de buurtbus, de ouderenservice en kerkepaden is naar verhouding kleiner dan het nut voor de lokale samenleving. Terwijl je kan stellen dat de eigenbaat bij deelauto en woonwerk accommodatie groter is, dan het nut voor de samenleving. Dit is dan ingegeven door het feit dat in het eerste geval de producenten van de dienst of voorziening andere zijn dan de afnemers; in het tweede geval is de deelnemer producent en afnemer tegelijk.

Indien je de opvatting huldigt dat 'puur' altruïsme niet bestaat, moet voor de producent die geen afnemer is, altijd gelden dat er voldoende beloning wordt verkregen uit andere zaken dan het 'primaire nuts-product'. Hetzij een geldelijke beloning, hetzij in de vorm van genoemde immateriële voordelen.

Het nut voor anderen is doorgaans de belangrijkste noemer op basis waarvan inkomsten gegeneerd kunnen worden. Afhankelijk van de mate van nut en voor wie, zal het lukken om specifieke bronnen aan te boren. Ter oriëntatie op de mogelijkheden laten we de belangrijkste bronnen van inkomsten passeren.

Subsidie

Associaties van Baat & Nut ontvangen hun subsidie het vaakst van de gemeentelijke overheid, vervolgens van de provinciale en slechts incidenteel van het rijk. Dit laatste als de activiteiten aansluiten op duidelijke prioriteiten van rijksbeleid en ze van landelijke betekenis zijn (bijvoorbeeld Islam en Burgerschap). Of als de activiteiten passen binnen bestaande regelingen met doorgaans illustere namen. Zo doet het Wooninitiatief Nuenen een beroep op de 'Tijdelijke Woonzorg Stimuleringsregeling' van VROM. De kerkepaden Zieuwent zijn mede bekostigd uit de 'Subsidieregeling eenmalige projecten plattelandsvernieuwing en agrarisch natuurbeheer' van het ministerie LNV. Sinds enkele jaren produceert het rijk het 'Subsidieoverzicht Rijksoverheid', welke ook via de website van het ministerie van Financiën raadpleegbaar is.

Typische terreinen waarop de provinciale overheid aanspreekbaar is, zijn ruimtelijke ordening, verkeer en (openbaar) vervoer, milieu en water, en bovenlokale ontwikkelingen (economie) en voorzieningen (zorg, welzijn, cultuur). De provincie stemt haar subsidiebeleid doorgaans af met betrokken gemeenten. Zoals ook het geval van de Buurtbus Zijpe-Harenkarspel laat zien. Ingang voor mogelijke subsidie door de provincie valt dan ook vaak wel via de gemeente te verkrijgen.

De vier grote steden hebben naar verhouding meer beleidsruimte, omdat ze een deel van de provinciale taken voor de eigen gemeente verrichten. En de grotere steden zitten naar verhouding wat ruimer in de mogelijkheden, door speciale rijksprogramma's zoals het Grote Steden Beleid.

Indien je opteert voor subsidie is de gemeente derhalve een aangewezen ingang. Daarnaast kan je via internet de rijksregelingen verkennen en de mogelijkheden bij provincies. (Een bruikbare 'portal' is www.overheid.nl)

Subsidie wordt in directe vorm verstrekt (toekennen van een besteedbaar budget), of in indirecte vorm. Dit laatste betreft faciliteiten die gratis of onder de kost- of marktprijs beschikbaar worden gesteld. Denk aan het voor een gunstige prijs verkopen van een accommodatie voor woonwerkruimte, of het toewijzen van kosteloze opbouwwerk begeleiding (LETS ruilwinkels).

In meerdere gemeenten bestaat de mogelijkheid om een beroep te doen op 'buurtfondsen', 'initiatiefondsen', 'wijkbudgetten', etc. Kenmerk is dat met eenvoudige procedures binnen een redelijke termijn een beperkt eenmalig budget kan worden verkregen.

Hou goed in de gaten welke voorwaarden een gemeente stelt voor eventuele subsidies. Er zijn nog steeds gemeenten die voor een futiel bedrag aanvraag- en verantwoordingsprocedures hanteren (bijv. accountant-goedkeuring van jaarstukken) die het subsidievoordeel voor een groot deel teniet doen. Probeer daarover te onderhandelen, of zie er van af.

Fondsen

Fondsen die maatschappelijke doelen steunen zijn er meerdere. Een bekende is het Juliana Welzijnsfonds. In het jaarverslag wordt uitgebreid verantwoord aan welke initiatieven een bijdrage is gegeven. Voor ons was dit een aanknopingspunt om Associaties van Baat & Nut op te sporen (Jepi Pikin, Gilden, Eiland De Woude). Het Juliana Welzijnsfonds geeft geen structurele bijdragen, maar wat de soorten uitgaven betreft stelt het weinig beperkingen. Het doel is nogal ruim gesteld: het verlenen van financiële steun op het terrein van maatschappelijk welzijn in Nederland en in bijzondere gevallen in het buitenland. Veel projecten doen met succes een beroep op dit fonds als het gaat om inrichting en eenmalige aanschaf. (Zie www.jwf.nl) Een ander fonds dat we tegenkwamen is Start Foundation (gelieerd aan het Start Uitzendbureau). Romene

Sinti heeft hieruit een beroepskracht (mede) bekostigd gekregen voor enkele jaren. Stichting Start Foundation is een fonds dat vernieuwende projecten op de arbeidsmarkt ondersteunt en stimuleert. Dat gebeurt met geld, met advies en door de opgedane kennis op ruime schaal te delen en te verspreiden. (Zie <http://www.start.nl/wg/overstart/produkten/foundation/>)

Een fonds dat heeft bijgedragen aan de vervaardiging van de website versie van deze kansenas is het VSB-fonds. Dit fonds komt voort uit de maatschappelijke activiteiten van de VSB-bank, waarvan de wortels nog liggen in de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Het VSB Fonds verleent financiële steun aan organisaties zonder winstoogmerk voor het uitvoeren of tot stand brengen van projecten van algemeen maatschappelijk belang. Op het terrein van zorg en welzijn; kunst en cultuur; sport en vrije tijd; natuur en milieu. (Zie <http://www.vsbfonds.nl/>)

Veel Associaties van Baat & Nut gaven aan gebruik te hebben gemaakt van fondsen, zonder specifiek te vermelden welke. Het zijn er ook te veel om op te noemen op deze plaats. Maar ook hier biedt het internet uitkomst. (Zie bijvoorbeeld de 'portal' www.fondsen.org)

Bijdragen voor geleverde producten

Voor de meer commercieel getinte associaties is dit de belangrijkste inkomstenbron. Dit geldt bijvoorbeeld voor De Nieuwe Band, Compagniest Banket, Pergola Associaties, Wereldwinkels, maar ook voor Kennemerwind en de Buurtbus.

Ook bij niet commercieel getinte associaties kunnen de bijdragen van gebruikers van het product een belangrijke inkomstenbron vormen. Denk aan entree gelden (Volksbuurtmuseum), verkoopopbrengsten (Perdu, Straatnieuws) of retributiegelden (Kinderopvang Heemhuys, Rusthuis Sterrewijzer, Wooninitiatief Nuenen).

De ontwikkeling bij het rijk om voor zorg en begeleiding meer met persoonsgebonden budgetten te gaan werken, maakt het ontstaan van Associaties van Baat & Nut op die terreinen makkelijker, mits het persoonsgebonden budget min of meer vrij besteedbaar is.

In veel gevallen ziet men kans om 'neven'-producten te genereren die dan als (belangrijke) aanvullende inkomstenbron dient. Loesje doet aan merchandising en organiseert workshops voor bedrijven. Boerderij & Erf adviseert tegen betaling over bouwkundige zaken. Aanzet in Den Bosch verbouwt oude panden en verkoopt ze weer met winst. TANS geeft interculturele workshops aan baliepersoneel van de Rabo als tegenprestatie voor 'sponsoring'.

Juist het genereren van 'neven'-producten is een domein waar met creativiteit in geopereerd kan worden. Als op het eigen werkterrein veel specifieke kennis aanwezig is, kunnen inkomsten gegenereerd worden met advisering aan derden. Als de ene iets ruilkring een handig computer programma heeft gemaakt, kan het tegen vergoeding aan andere beschikbaar gesteld worden.

Bijdragen van leden/deelnemers

De vrijwillige inzet van de leden of deelnemers is doorgaans de belangrijkste inkomstenbron, maar dat komt niet in de exploitatierekening terecht. Overigens, het tegenovergestelde effect, daar waar men produceert voor eigen baat en men bepaalde uitgaven kan vermijden (bijvoorbeeld kinderopvang Prins Hendrikkade), komt evenmin in de boeken.

Naast de inzet van eigen arbeidskracht kan men als deelnemer in natura bijdragen, zoals beschikbaar stellen van eigen auto, computer, ruimte of andere faciliteiten. Zaken die ook niet in de exploitatierekening terecht komen, maar vaak wel essentieel.

Wel in de boeken verschijnt de lidmaatschapsbijdrage van deelnemers. Als de eigen baat van de activiteiten groot is, is dat de belangrijkste reden om contributie / bijdragen van de leden te kunnen vragen. Dat lukt dus wel bij de Vereniging van Beleggers in Duurzame Ontwikkeling, waaruit alle activiteiten inclusief de honorering van de initiatiefnemer worden bekostigd. Of men betaalt in maandelijkse bijdragen aan de afbetaling van een investering in energiebesparende maatregelen (Groene Dak). Maar dat zal niet opgaan voor een buurtbusproject. Vrijwillige chauffeurs laten betalen voor de eigen vereniging is tot mislukken gedoemd. Hier is juist enige onkostenvergoeding (voor gebruik eigen auto) gewenst.

Leerzaam is in dit verband de aanpak van Marjon Edzes van het Compagniest Banket. Deze associatie is voor een belangrijk deel gericht op eigen baat; dat legitimeert ook het beroep doen op eigen inzet. Maar zij behandelde deze (nog) onbetaalde inzet als aanloop investering. Zij liet de uren inzet door iedereen vastleggen. En toen er inkomsten kwamen, werden deze naar rato van investering verrekend. Zo werden 'scheve gezichten' voorkomen.

Donaties, inzameling, faciliteiten en sponsoring

Donaties of giften van derden worden doorgaans ook verkregen op grond van het maatschappelijk nut dat wordt geproduceerd. De makkelijkst aan te boren kring daarvoor zijn de vrienden en kennissen van de direct betrokkenen bij de Associatie van Baat & Nut.

Inzameling, denk aan de gevleugelde term "liefdewerk en oud papier", lijkt bij onze Associaties van Baat & Nut amper een rol te spelen. De bingo avond, rommelmarkt, fancy fairs en oud papier inzameling lijken meer tot het verleden te behoren. Eerlijk gezegd zijn het ook zaken die relatief veel vrijwillige inzet vergen tegenover zeer beperkte inkomsten. De eigen vrijwilligers diensten laten verrichten als tegenprestatie voor sponsoring, levert vaak meer op. De computer whizkid die de eigen website heeft gemaakt, er ook een laten maken voor een plaatselijke ondernemer, is zo'n voorbeeld.

Het beschikbaar stellen van faciliteiten (ruimte, begeleiding, gebruik apparatuur, versturen van post, etc) door gemeente en organisaties (welzijnsinstellingen, corporaties, bedrijven) is doorgaans ook afhankelijk van de nutsfunctie. Het wordt doorgaans makkelijker en sneller verkregen dan subsidie. Grotere bedrijven zijn tegenwoordig ook eerder bereid ondersteuning te geven via vrijwillige inzet van eigen deskundigen (boekhouder, jurist, etc), dan via donaties.

Sponsoring is geld verstrekken (door bedrijven, organisaties) tegenover het verlenen van diensten door de Associatie van Baat & Nut. Soms is het dienstenuitruil van beide kanten. Hier is minder bepalend wat het maatschappelijk nut is van de associatie, maar veeleer wat heb je de sponsor te bieden? Reclame is maar één van de mogelijkheden. De eerder genoemde 'neven-producten' kunnen ook worden ingezet, zoals de workshops verzorgd door TANS. Het deelnemersnetwerk van TANS bleek ook z'n waarde te hebben als rekruteringsdomein voor schaars personeel.

Over de inzet van vrijwilligers

De vrijwillige inzet van leden/deelnemers is, zoals hierboven al gesteld, doorgaans de belangrijkste 'inkomstenbron'. Dit vergt dat met zorg hiermee moet worden omgesprongen. Enkele opmerkingen:

- mensen willen leren, zich ontplooiën: zorg dus dat die bron niet opdroogt doordat de mensen zich gaan vervelen (routine); een project bloedt dood als men zich geen nieuwe uitdagingen weet te stellen;
- het moet leuk blijven, je moet er lol in hebben; zorg dus dat er geen onproductieve conflicten zijn, want dan droogt die bron ook op;
- mensen willen ook zinvol bezig zijn, dat houdt in dat men regelmatig resultaat wil kunnen zien van de eigen inzet; zorg dus dat er regelmatig (tussen)resultaten zichtbaar worden en besteed er aandacht aan.

Of meer algemeen, hou in de gaten wat de vrijwilligers drijft en zorg ervoor dat dit ook geboden kan worden. Het financiële arrangement mag deze en andere bindende krachten niet doorkruisen. Zie ook de guidelines over organisatie en complicaties.

2. De fiscus

We zullen ons hier beperken tot enkele veelvoorkomende kwesties, omdat – zoals bekend – je op dit complexe terrein eindeloos kunt uitweiden. Voor een Associatie van Baat & Nut loont het bij ingewikkelde zaken al gauw om een boekhouder of accountant in de gelederen of de bekendenkring te hebben, die men kosteloos kan raadplegen. Voor de doe-het-zelver mag de website 'portal' www.fiscaal.nl als goed vertrekpunt gelden.

(Onderstaande regelingen en bedragen gelden voor 2003 en kunnen aan wijzigingen onderhevig zijn.)

Onkostenvergoeding vrijwilligers

Als er sprake is van aantoonbare onkosten die integraal worden vergoed door de associatie, blijft dit buiten de fiscale heffing. Dat wil zeggen voor de associatie zijn het onbelaste kosten (voorzover de associatie zelf belastingplichtig is). Voor de vrijwilliger valt het buiten de inkomstenbelasting. Bijvoorbeeld, als vrijwilligers kilometers rijden met de eigen auto voor de associatie kunnen die probleemloos vergoed worden met de fiscale kilometervergoeding van € 0,28.

Ook een 'algemene onkostenvergoeding' (forfaitaire onkostenvergoeding) van ten hoogste € 20,- per week en € 700,- per jaar is fiscaal vrijgesteld. Hiervoor is niet nodig dat deze bedragen met bonnetjes worden aangetoond.

BTW-plicht

Het heffen van BTW over de omzet, c.q. de rekeningen die je anderen laat betalen, is in beginsel verplicht. Je fungeert feitelijk als belasting incasseerder. De BTW die je zodoende hebt geïncasseerd moet je afdragen aan de fiscus. Je mag daarop de door jou betaalde BTW over de inkoop als ‘voorbelasting’ weer aftrekken. Vrijstelling van BTW-heffing wordt enerzijds verstrekt aan bepaalde typen organisaties. Zoals het wettelijk geregeld onderwijs, niet commerciële radio en televisie, sportverenigingen, instellingen voor jeugdwerk, sociaal culturele instellingen, etc.

Anderzijds zijn bepaalde activiteiten (leveringen en diensten) vrijgesteld, ongeacht welk type organisatie deze activiteiten verricht. Opvang van kinderen beneden 13 jaar is bijvoorbeeld vrijgesteld. Dat maakt dat de Heemhuys Stichting die gerund wordt door zelfstandig ondernemers, voor die activiteit zijn vrijgesteld voor BTW-heffing.

Als vrijgestelde organisaties zoals sportverenigingen en sociaal-culturele instellingen nevenactiviteiten gaan ontplooiën die normaal belast zijn, denk aan het runnen van een kantine, kunnen ze tot op bepaalde hoogte ook vrijstelling daarvoor krijgen. Voorwaarde is dat de kantine omzet beneden € 68.067,- blijft, het moet om kantine exploitatie gaan die in het verlengde van de sportactiviteiten ligt (dus niet verhuur voor bruiloften en partijen), en de winst moet weer worden aangewend voor de hoofdactiviteiten van de organisatie. Voor fondswervende nevenactiviteiten geldt een vergelijkbare regeling. Bij de vrijgestelde bedragen wordt ook nog onderscheid gemaakt tussen ‘leveringen’ en ‘diensten’. ‘Winst’ uit nevenactiviteiten mag niet worden uitgekeerd aan de verenigingsleden, maar als dat leidt tot verlaging van de contributie mag dat weer wel (!).

Vrijstelling van BTW-plicht betekent dat ook geen voorbelasting mag worden afgetrokken c.q. teruggevorderd van de fiscus. ‘Vrijstelling’ onderscheidt zich daarin van het zogenaamde 0%-tarief, daarbij kan wel betaalde voorbelasting worden teruggevraagd.

Juist vanwege een eventuele aanspraak op teruggave van voorbelasting is het niet altijd voordelig om van de BTW-vrijstelling gebruik te maken.

Ook voor ondernemers met een geringe omzet kan een BTW-vrijstelling worden toegepast. Dit geldt als op jaarbasis minder dan € 1.883,- aan BTW behoeft te worden afgerekend (saldo van zelf te heffen BTW en aftrek van voorbelasting).

Scheiden van rechtspersonen

Juist omdat fiscale regelingen ook gekoppeld zijn aan het type organisatie c.q. de gekozen rechtsvorm, kan het verstandig zijn om verschillende activiteiten in verschillende rechtspersonen onder te brengen. Zo kan je de kantine exploitatie in een BV onderbrengen, die BTW-plichtig is en die ook bruiloften en partijen kan organiseren, terwijl die BV een ‘stevige huur’ betaalt aan de vereniging. Dat houdt de contributie voor de verenigingsleden laag. Maar als de huur ‘te stevig’ is, kan de fiscus dat als verkapte financiering aanmerken en dat niet meer als aftrekbaar accepteren voor de vennootschapsbelasting.

Ook het scheiden van commerciële en vrijwillige activiteiten kan van belang zijn. Of het niet in gevaar brengen van uitkeringsrechten van vrijwilligers. Of het juist als zelfstandige willen gaan werken binnen de Associatie van Baat & Nut.

We volstaan hier met aanduiding van de mogelijkheid om deze zaken op te lossen door scheiding van activiteiten in verschillende rechtspersonen. De vormgeving ervan is te specialistisch om hier verder uit te werken. Raadpleeg daarvoor een deskundige.

3. Uitkeringen

Pas in de jaren negentig drong bij de overheid het besef door, dat het verstrekken van een uitkering met de verplichting niets te doen (behalve het draaien van het zoveelste kopietje van je sollicitatiebrief) de mensen nog verder afbracht van het ideaal van de betaalde baan. Onder de noemer ‘sociale activering’ werd het verrichten van vrijwilligerswerk erkend als belangrijk instrument om vaardigheden en enig arbeidsritme op te doen, alsook voor het creëren van een persoonlijk netwerk, van waaruit je makkelijker aan het werk komt. Veel gemeenten geven nu zelfs premies op het oppakken van vrijwilligerswerk. Met de huidige kentering in de economie lijken de verworvenheden van de jaren negentig weer actueel te worden. Enkele opmerkingen over de relatie van activiteiten voor Associaties van Baat & Nut met uitkeringsrechten.

Bijstand

Vrijwilligerswerk wordt doorgaans door de sociale dienst geaccepteerd, zolang het de aanname van een baan niet in de weg staat. In veel gemeenten wordt zelfs een premie verstrekt die gebaseerd is op de fiscaal vrijgestelde forfaitaire onkostenvergoeding (zie onder 2. Fiscus). Daarbovenop kunnen feitelijk aantoonbare kosten ook nog worden vergoed door de Associatie van Baat & Nut. Gunsten in natura leveren doorgaans geen probleem op, zolang ze geen exorbitante vorm aannemen en/of er geen ruchtbaarheid aan wordt gegeven.

Vermeldenswaard zijn de afspraken rond de Rotterdamse Lets ruilwinkels. Ruil geeft weliswaar 'persoonlijk voordeel', maar dat wordt ongemoeid gelaten. Enerzijds vanwege de gewenste armoedebestrijding, anderzijds omdat het beroep op bijzondere bijstand er juist door verminderd wordt. Verder wordt het criterium van de Amsterdamse fiscus gevolgd, die toen als enige een duidelijke uitspraak over ruilkringen had gedaan. De fiscus stelde in 1995 naar aanleiding van het succes van de ruilkring Noppes, dat bij deelname aan ruilkringen er geen sprake mag zijn van verkapt ondernemerschap. Dat is het geval als er meer dan 3000 lets-eenheden (als equivalent van de gulden) per jaar worden verdiend met eenzelfde soort activiteit. Dit laatste is van belang. Als iemand steeds 'de elektricien' speelt, of 'de fotograaf', of 'de websitebouwer', komt hij/zij dus eerder in de gevarenzone, dan wanneer uiteenlopende activiteiten verricht worden. De Lets-organisatie (als administrateur van de tegoeden) heeft een meldingsplicht voor dit soort gevallen. Ons is geen nadere uitspraak van de fiscus bekend. Indien je deze criteria respecteert, zit je aan de veilige kant.

Deelnemers in een Lets-ruilkring die daarin tevens als vrijwilliger actief worden, krijgen ook de premie voor vrijwilligerswerk.

Niettemin, gemeenten kunnen het beleid rond toelaten van vrijwilligerswerk in geval van een bijstanduitkering zelf invullen. Informeer dus altijd naar de lokale situatie.

(Zie ook de website van het ministerie van SZW onder de zoekterm 'vrijwilligerswerk'.)

Het starten van een eigen bedrijf is met behoud van een bijstandsuitkering voor een beperkte periode mogelijk. De vrouwen buurtmaatschap maakt in beginsel gebruik van deze regeling (ware het niet dat het stadium van feitelijke inkomsten niet is bereikt).

WAO

Bij vrijwilligerswerk geldt voor onkostenvergoedingen hetzelfde als in geval van bijstand. Verder zal het vrijwilligerswerk niet zo'n vorm moeten aannemen dat daaruit valt op te maken dat de formeel geldende arbeidsongeschiktheid niet meer opgaat.

Indien er sprake is van bijverdiensten, dan moet dit gemeld worden en leidt dit altijd tot korting op de verstrekte uitkering. Maar in overleg met de UWV kan het werk bij wijze van proef worden verricht. Voor een periode van maximaal 3 jaar kan dan gelden dat als men weer uitvalt, men kan terugvallen op het oude arbeidsongeschiktheidspercentage.

De regeling is echter nogal ingewikkeld. Het plaatselijk WAO-beraad (georganiseerde WAO-ers) kan er meer informatie over geven.

Wachtgeldregelingen

Deze zijn er in meerdere soorten en maten, afhankelijk van de voormalige werkgever en uitvoerende instantie. Onkostenvergoedingen zoals hiervóór beschreven, blijven ook hier buiten schot. Voorts een tweetal voorbeelden over bijverdiensten.

Oudere werknemers hebben weinig perspectief op de arbeidsmarkt en krijgen daarom de ruimte voor zich zelf te beginnen. Je kan dat in deeltijd doen. Als dat voor bijvoorbeeld 2 dagen per week wordt aangegaan, wordt de uitkering met 2/5 gekort waarbij de bijverdiensten verder ongemoeid worden gelaten, ook als deze het gekorte deel overstijgen. Dit kan dus een voordelige opstap naar zelfstandigheid vormen.

Iemand die een wachtgeldregeling geniet kan in beginsel hetzelfde werk als vrijwilliger doen voor de associatie met eigen rechtspersoon, die dan een rekening voor bijvoorbeeld advieswerk kan uitsturen. De associatie kan de inkomsten voor eigen doelen aanwenden en ook dezelfde vrijwilliger zijn/haar aantoonbare onkosten vergoeden.

Werkloosheidsuitkering

Vrijwilligerswerk is – na overleg met de UWV – in beginsel ook mogelijk in geval van een werkloosheidsuitkering. De hierboven vermelde regeling inzake onkostenvergoedingen geldt ook hier.

Het 'werken aan het opzetten van een eigen bedrijf' met behoud van uitkering behoort ook tot de mogelijk-

heden. De UWV moet wel overtuigd zijn van de slagingskans om op eigen benen te staan. (Zie ook www.uwv.nl)

Overgang naar gesubsidieerde arbeid

Dit is het meest voorkomend in de beschreven associaties, met als duidelijk voorbeeld het Volksbuurtmuseum: vrijwilligers waarvan de activiteiten worden omgezet in een aanstelling op een gesubsidieerde arbeidsplaats. Voorheen banenpool en Melkertbanen, thans WIW-banen en ID-banen. Op het moment dat we dit schrijven, is het voortbestaan van deze banen onzeker en er is al sprake van wegvallen van vacante plaatsen.

Als de associatie voldoende inkomsten genereert om een additionele arbeidsplaats om te zetten in een reguliere, kan men met de gemeente gaan onderhandelen over een structurele bijdrage. Deze kan minimaal de uitsparing van de gemeente bedragen. Dit betreft de huidige gemeentelijke bijdrage aan de gesubsidieerde arbeidsplaats, plus het aandeel in de bijstandsuitkering die op termijn zou ontstaan door wegvallen van de additionele arbeidsplaats, plus de waarde voor de gemeente van het maatschappelijk nut dat geproduceerd wordt met de om te zetten additionele baan.

Als voorbeeld voor dit laatste: als niet een deel van het ingezamelde afval via Spullenhulp weer in kringloop wordt gebracht, moet het als afval worden verwerkt en daaraan zijn kosten verbonden voor de gemeente, die nu worden uitgespaard.